

Ius et Ratio

Księga jubileuszowa dedykowana
Profesor Elżbiecie Skowrońskiej-Bocian

Ius et Ratio

**Księga jubileuszowa dedykowana
Profesor Elżbiecie Skowrońskiej-Bocian**

Redakcja naukowa
Witold Borysiak, Jacek Wierciński
Agnieszka Gołaszewska, Marcin Olechowski

 Wolters Kluwer

WARSZAWA 2022

Fot. Anna Zamoycka

SŁOWO WSTĘPNE

Ofiarowując tę Księgę Jubileuszową Pani Profesor Elżbiecie Skowrońskiej-Bocian, grono uczniów, przyjaciół i współpracowników pragnie uczcić jubileusz 50-lecia Jej pracy naukowej.

I. Tytuł książki, *Ius et Ratio*, nawiązuje do żelaznej logiki, systematyczności, konsekwencji i metodyczności, które wyróżniają podejście Jubilatki do prawa.

Cechy te są widoczne w Jej bogatym dorobku publikacyjnym, który obejmuje ponad 170 pozycji, w tym 5 opracowań monograficznych (w niektórych przypadkach wydanych w więcej niż jednym wydaniu) oraz samodzielne autorstwo lub współautorstwo 5 podręczników akademickich oraz 5 opracowań komentarzowych i systemowych. Widać je także w orzeczeniach Sądu Najwyższego, których była sprawozdawcą. Wywód prawniczy jest zawsze prowadzony przejrzysto i bez meandrów, przekonujący oraz wyrażony językiem zwięzłym i precyzyjnym.

Ci z nas, którzy mieli przywilej uczestniczyć w seminariach prowadzonych przez Panią Profesor, wiedzą, że nie jest to tylko kwestia dbałości redakcyjnej (choć to też cecha wyróżniająca Panią Profesor, która zawsze zachęcała do intensywnego korzystania ze słownika). Te same cechy charakteryzowały Jej wypowiedzi w trakcie zajęć i prowadzonych na nich dyskusji. Jeżeli o kimś można powiedzieć, że potrafił do studentów mówić o skomplikowanych kwestiach w sposób prosty i przystępny, to niewątpliwie o Pani Profesor.

II. Zawartość książki, która obejmuje pełne spektrum prawa cywilnego, oddaje z kolei wszechstronność zainteresowań naukowych Jubilatki.

Jako jedna z nielicznych konsekwentnie zajmowała się prawem spadkowym, w czasach gdy była to dziedzina nieco egzotyczna (a dla studentów zgoła tajemnicza – przez długie lata studenci III roku WPiA UW mogli liczyć, że na egzaminie z części drugiej prawa cywilnego nie padnie pytanie „ze spadków”). Jej komentarz do prawa spadkowego oraz podręcznik (który doczekał się aż 13 wydań), a także współautorstwo tomu 10 Systemu Prawa Prywatnego, walenie przyczyniły się do odnowienia naukowego zainteresowania tą materią.

Skoro prawo spadkowe wiąże się ściśle z innymi działami prawa cywilnego i jego znajomość wymaga wiedzy zarówno z części ogólnej prawa cywilnego, jak i prawa rodzinnego, rzeczowego oraz zobowiązań, to i te działy stały się przedmiotem

badań Pani Profesor. Obszar zainteresowań naukowych Jubilatki jest bowiem niezwykle szeroki i obejmuje wszystkie sfery klasycznej cywilistyki. Wspomnieć tu należy chociażby obszerny komentarz do przepisów prawa rzeczowego (w komentarzu do Kodeksu cywilnego pod redakcją Profesora Krzysztofa Pietrzykowskiego), wybór przez Profesora Witolda Czachórskiego do grona autorów, którym powierzył kontynuację swojego podręcznika z prawa zobowiązań; dwie pozycje monograficzne poświęcone stosunkom majątkowym małżeńskim oraz obszernie fragmenty poświęcone temu zagadnieniu w komentarzu do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego pod redakcją Profesora Jacka Wiercińskiego; czy podręczniki do części ogólnej prawa cywilnego, części ogólnej i części szczegółowej prawa zobowiązań. Już jako Sędzia Sądu Najwyższego orzekała też w sprawach obejmujących nie tylko liczne obszary cywilnego prawa materialnego, ale także zagadnienia procedury cywilnej.

III. Wreszcie, skład osobowy autorów książki odzwierciedla szczególne połączenie ról, które przyszło Jubilatce pełnić w życiu zawodowym – naukowiec, nauczyciel i sędziog, w każdej z tych ról wykazując się charakterystycznymi dla siebie rzetelnością i rygiorem intelektualnym.

Jako wykładowca była wzorem niezwyklej precyzji wypowiedzi połączonej z prostotą przekazywanych informacji. Jej wykłady, wpiery z prawa spadkowego, a następnie z części ogólnej prawa cywilnego oraz prawa rzeczowego, były wzorcowym przykładem wykładu akademickiego i cieszyły się ogromnym powodzeniem wśród studentów. Ubarwiała je wielokrotnie przykładami z orzecznictwa, co znacznie ułatwiało zrozumienie tematu. Słuchając tych wykładów, można było mieć wrażenie, że Pani Profesor tak buduje zdania, że nie ma w nich jakichkolwiek zbędnych słów. Zdarzały się osoby, które wykład ten nagrywały, gdyż sama transkrypcja jego zapisu mogła od razu służyć jako podręcznik do nauki danego przedmiotu. Tę precyzję wypowiedzi i dążenie do maksymalnej zwięzłości oraz jasności wyводу dostrzec można było również w orzeczeniach Sądu Najwyższego, których była sprawozdawcą.

Jako nauczyciel, rzetelności i rygoru wymagała też od innych. Miała opinię jednego z surowszych (ale sprawiedliwych) egzaminatorów na Wydziale Prawa i Administracji UW. Udział w Jej seminarium wymagał zaś stałego i gruntownego przygotowania od uczestników (w przeciwnym razie Pani Profesor była gotowa natychmiast przerwać zajęcia – jedno takie zdarzenie gwarantowało najwyższy poziom przygotowania już do końca roku akademickiego). O wysokim poziomie seminarium Pani Profesor świadczy też jego duża popularność wśród doktorantów i doktorów. Jednocześnie pozostawiała magistrantom i doktorantom bardzo szeroki zakres swobody w doborze tematyki prac i badań.

Można jedynie żałować, że tak szybko Pani Profesor przeszła na emeryturę – niewątpliwie stało się to ze stratą dla studentów i doktorantów, którzy nie mieli okazji doświadczyć Jej seminarium i wykładów. Szczęśliwie dla nich (i dla nas),

Pani Profesor pozostaje aktywna jako autor – w tym autor bądź współautor czołowych podręczników akademickich, co stwarza im szansę zetknięcia się z Jej dydaktyką przynajmniej w ten sposób.

IV. Oddając tę Księgę do rąk Pani Profesor Elżbiety Skowrońskiej-Bocian liczymy, że choć częściowo odnajdzie w zawartych w niej artykułach te cechy, którym dawała i daje wyraz w swojej twórczości naukowej.

W jednym tylko, obawiamy się, ta Księga nie spełni surowych standardów Jubilatki – ozdobniki i komplementy w niniejszym wstępie raczej nie przetrwałyby Jej korekty. Ale to już przywilej ofiarodawców, by Jubilatkę wprawić w odrobinę zakłopotania.

Redaktorzy i uczniowie

PANI PROFESOR ELŻBIETA SKOWROŃSKA-BOCIAN

Żadna Księga Jubileuszowa nie obędzie się bez choćby krótkiego zarysowania drogi naukowej Jubilatki. Ta zaś była w wypadku Pani Profesor Elżbiety Skowrońskiej-Bocian niezwykle bogata i związana nieodłącznie wprawdzie z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, a następnie z Sądem Najwyższym.

Studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego ukończyła w 1970 r. z wyróżnieniem i pierwszym wynikiem na roku. Od października 1970 r. do października 2013 r. zatrudniona była w Katedrze Prawa Cywilnego Instytutu Prawa Cywilnego tego Wydziału, pełniąc w latach 1995–2000 funkcję kierownika Katedry Prawa Cywilnego. W latach 2005–2008 była też przewodniczącą Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich Uniwersytetu Warszawskiego.

Stopień doktora nauk prawnych uzyskała w 1979 r. na podstawie rozprawy „Odpowiedzialność spadkobierców za długi spadkowe” napisanej pod kierunkiem Profesora Tomasza Dybowskiego. Rozprawa ta uzyskała w XXIII konkursie „Państwa i Prawa” (1981 r.) nagrodę Ministra Sprawiedliwości za prace szczególnie przydatne w działalności organów wymiaru sprawiedliwości. Stopień doktora habilitowanego uzyskała w 1991 r. na podstawie rozprawy habilitacyjnej „Forma testamentu w prawie polskim”. Tytuł naukowy Profesora w dziedzinie nauk prawnych uzyskała w 1998 r.

Równocześnie po odbyciu pozaetatowej aplikacji sądowej w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie złożyła w 1975 r. egzamin sędziowski. W latach 1987–1996 zatrudniona była w Biurze Orzecznictwa Sądu Najwyższego (pełniąc w latach 1992–1996 stanowisko jego wicedyrektora). Od lipca 1996 r. do przejścia w stan spoczynku we wrześniu 2009 r. była Sędzią Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej.

W 2012 r. odznaczona została Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi dla wymiaru sprawiedliwości, za kształtowanie zasad demokratycznego państwa prawa i kultury prawnej. W 2009 r. otrzymała medal „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae”, a w 2008 r. Medal Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania.

Wypromowała 7 doktorów, wykształciła oraz wychowała ponad 250 magistrantów, a poprzez swoje zajęcia i podręczniki zainteresowała prawem cywilnym – jak sama zawsze mówiła „prawem dnia codziennego” – niezliczoną liczbę studentów.

WYKAZ PUBLIKACJI PROFESOR ELŻBIETY SKOWROŃSKIEJ-BOCIAN

1972

Recenzja: A. Kubas, Budowa na cudzym gruncie, Warszawa 1972, „Państwo i Prawo”
z. 7–8, s. 1209–1215

1973

Prawnorzeczowe formy ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem,
„Nowe Prawo” nr 5, s. 662–673

1974

Roszczenia posiadacza przeciwko właścicielowi o zwrot nakładów, „Nowe Prawo”
nr 1, s. 20–35

1976

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 25.07.1974 r., III CZP 40/74, „Nowe Prawo”
nr 2, s. 330–334

*Indeks rzeczowy [w:] System prawa cywilnego, t. 3, cz. 2, Zobowiązania – część szcze-
gółowa, red. S. Grzybowski, Ossolineum, s. 1096–1134*

1977

Indeks rzeczowy [w:] System prawa cywilnego, t. 2, Własność i inne prawa rzeczowe,
red. J. Ignatowicz, Ossolineum, s. 942–974

1979

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 22.10.1977 r., II CR 335/77, „Nowe Prawo”
nr 7–8, s. 186–191

*Odpowiedzialność spadkobierców za długi spadkowe [rozprawa doktorska, biblioteka
WPiA UW], stron 236*

1980

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 5.03.1979 r., III CZP 12/79, „Nowe Prawo”
nr 10, s. 128–131

Odpowiedzialność spadkobierców za długi spadku obejmującego gospodarstwo rolne, „Nowe Prawo” nr 7–8, s. 41–50

1981

Glosa do wyroku SN z 6.03.1980 r., III CRN 12/80, „Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych” z. 2, poz. 27c

Indeks rzeczowy [w:] System prawa cywilnego, t. 3, cz. 1, *Zobowiązania – część ogólna*, red. Z. Radwański, Ossolineum, s. 953–983

Odpowiedzialność spadkobierców za zachówek w polskim prawie spadkowym, „Nowe Prawo” nr 1, s. 3–13

1982

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 20.03.1981 r., III CZP 13/81, „Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych”, z. 7–8, poz. 113c

Jeszcze o podpisie na testamencie holograficznym, „Nowe Prawo” nr 5–6, s. 55–63

1983

Z problematyki nieważności testamentu allograficznego, „Nowe Prawo” nr 11–12, s. 78–87

1984

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 2.09.1983 r., III CZP 40/83, „Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych” z. 5, poz. 110c

Odpowiedzialność spadkobierców za długi spadkowe, Wydawnictwo UW, stron 184

1985

La protection de la propriété dans le droit romain et dans le droit polonais, „Studia Iuridica” t. 12, s. 207–209

Indeks rzeczowy [w:] System prawa cywilnego, t. 1, *Część ogólna*, red. S. Grzybowski, Ossolineum (wydanie 2), s. 927–969

Powołanie spadkobiercy gospodarstwa rolnego w testamencie, „Państwo i Prawo” z. 11–12, s. 126–131

1986

Indeks rzeczowy [w:] System Prawa Cywilnego, t. 4, *Prawo spadkowe*, red. J.St. Piątkowski, Ossolineum, s. 611–627

Recenzja: Cankowa Canka, Zawieszczanieto w blgarkoto nesledstveno prawo. Sofia 1985, „Państwo i Prawo” z. 10, s. 115–117

1989

Z problematyki rewizji nadzwyczajnej w postępowaniu cywilnym opartej na zarzucie naruszenia interesu PRL (zagadnienia wybrane), „Palestra” nr 1, s. 39–53

1991

Forma testamentu w prawie polskim, Wydawnictwo UW, stron 174

Charakter uprawnień państwowych osób prawnych do posiadanego przez nie majątku w świetle ostatnich zmian ustawodawczych, „Przegląd Sądowy”, nr 1–2, s. 57–64

Kilka uwag o nowelizacji prawa spadkowego, „Palestra” nr 1–2, s. 18–22

Glosa do uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z 30.05.1990 r., III CZP 8/90, „Państwo i Prawo” z. 4, s. 113–116

Recenzja: Prace cywilistyczne. Księga pamiątkowa dla uczczenia 40-lecia pracy naukowej profesora Jana J. Winiarza, red. Sylwester Wójcik. Warszawa 1990, „Państwo i Prawo” z. 11, s. 96–97

Recenzja: Problemy kodyfikacji prawa cywilnego. Studia i rozprawy. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Zbigniewa Radwańskiego, red. Stanisław Sołtysiński, Poznań 1990, „Państwo i Prawo” z. 12, s. 96–97

Glosa do uchwały Pełnego Składu Izby Cywilnej SN z 14.12.1990 r., III CZP 62/90, „Państwo i Prawo” z. 12, s. 117–121

Gmina odpowiada za szkody (1), „Wspólnota” nr 44 (86), s. 19

Gmina odpowiada za szkody (2). Odpowiedzialność kontraktowa, „Wspólnota” nr 45–46 (87–88), s. 21

1992

Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego z zakresu prawa rzeczowego za lata 1989–1990, „Przegląd Sądowy” nr 2, s. 47–66

Glosa do uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z 27.09.1991 r., III CZP 61/91, „Samorząd Terytorialny” nr 4, s. 65–67

Gmina odpowiada za szkody. Przypadki szczególne (1), „Wspólnota” nr 5 (99), s. 13

Gmina odpowiada za szkody. Przypadki szczególne (2), „Wspólnota” nr 6 (100), s. 14–15

Sądownictwo a obowiązujący system prawny (Konferencja Naukowa, Popowo 13–14 II 1992), „Państwo i Prawo” z. 6, s. 105–106

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 14.11.1991 r., III CZP 113/91, „Orzecznictwo Sądów Polskich” z. 6, poz. 128c

Recenzja: M. Allerhand, Kodeks handlowy. Prawo upadłościowe. Prawo o postępowaniu układowym – Komentarze, „Państwo i Prawo” z. 7, s. 103–104

Przegląd orzecznictwa z zakresu prawa spadkowego (za lata 1989–1990), „Przegląd Sądowy” nr 9, s. 41–55

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 30.03.1992 r., III CZP 24/92, „Samorząd Terytorialny” nr 9, s. 72–74

Gdy zarząd źle wybrany. Komentarz do wyroku Sądu Najwyższego z 9 IV 1992 r., III ARN 16/92, „Wspólnota” nr 24 (118), s. 19

1993

Dobra wiara nabywcy skradzionego samochodu, „Przegląd Podatkowy” nr 1, s. 25–26
Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 7.01.1992 r., III CZP 135/91, „Orzecznictwo Sądów Polskich” z. 1, poz. 4c

Z problematyki powołania spadkobiercy w testamencie, „Palestra” nr 1/2, s. 5–15
O prawie użytkowania wieczystego, prawie własności i prawie upadłościowym, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” nr 2, s. 23–27

O gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, zabezpieczeniu wierzytelności, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” nr 3, s. 20–23

Przeniesienie własności rzeczy na wierzyciela, „Przegląd Podatkowy” nr 11, s. 31–32

1994

W. Czachórski, *Zobowiązania: zarys wykładu*, Wydawnictwo Naukowe PWN (wydanie 6), stron 466 [aktualizacja i uzupełnienie wraz z A. Brzozowskim oraz M. Safjanem]

Testament ustny de lege ferenda, „Studia Iuridica” t. 21, s. 259–266

Z zagadnień współczesnego prawa cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tomasza Dybowskiego, „Studia Iuridica” t. 21, stron 348 [współredakcja wraz z J. Błęszyńskim, J. Rajskim oraz M. Safjanem]

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 5.02.1993 r., III CZP 10/93, „Orzecznictwo Sądów Polskich” z. 5, poz. 83c

Recenzja: E. Łętowska, Podstawy prawa cywilnego. Warszawa 1993, „Państwo i Prawo” z. 5, s. 81–83

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 2.12.1994 r., III CZP 152/94, „Orzecznictwo Sądów Polskich” z. 6, poz. 132c

Recenzja: J. Ignatowicz, Prawo rzeczowe. Wyd. 5 zmienione. Warszawa 1994, „Państwo i Prawo” z. 7–8, s. 121–122

Recenzja: F. Kuglarz, F. Zoll, Matrimonio konkordatowe. Analiza prawnoporównawcza zawarcia małżeństwa w prawie kanonicznym i w prawie polskim. Rozważania na tle konkordatu z 28.VII.1993 r. Kraków 1994, „Państwo i Prawo” z. 7–8, s. 122–123

Klauzula rebus sic stantibus. Sądowa waloryzacja świadczeń pieniężnych w orzecznictwie Sądu Najwyższego, „Przegląd Sądowy” nr 7–8, s. 66–96

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 16.09.1993 r., III CZP 122/93, „Orzecznictwo Sądów Polskich” z. 10, poz. 177c

Orzecznictwo sądowe, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”, nr 1, s. 26–28; nr 2, s. 15–17; nr 3, s. 29–33; nr 4, s. 25–29; nr 5, s. 18–21; nr 6, s. 21–25; nr 7–8, s. 28–33; nr 9, s. 21–27; nr 10, s. 23–26; nr 11, s. 20–22; nr 12, s. 30–32

1995

Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga czwarta. Spadki, LexisNexis (wydanie 1), stron 277

Komentarz do konwencji (Nr 77) o wprowadzeniu systemu rejestracji testamentów [w:] *Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarze*, t. II, *Prawo cywilne*, red. M. Safjan, Oficyna Naukowa Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, s. 183–192

Konwencja (Nr 77) o wprowadzeniu systemu rejestracji testamentów a stan prawny obowiązujący w Polsce [w:] *Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarze*, t. II, *Prawo cywilne*, red. M. Safjan, Oficyna Naukowa Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, s. 193–201

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 2.08.1994 r., III CZP 94/94, „Orzecznictwo Sądów Polskich” z. 5, poz. 101c

Recenzja: E. Bednarek, Przemiany własności w Polsce. Podstawowe koncepcje i konstrukcje normatywne. Warszawa 1994, „Państwo i Prawo” z. 5, s. 99–101

Notka do wyroku Sądu Najwyższego z 4.08.1994 r., I PRN 49/94, „Przegląd Sądowy” nr 7–8, s. 131–133

Orzecznictwo sądowe, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”, nr 1, s. 23–27; nr 2–3, s. 57–64; nr 4, s. 31–34; nr 5, s. 18–21; nr 6, s. 22–25; nr 7, s. 25–27; nr 8, s. 21–24; nr 9, s. 22–26; nr 10, s. 17–20; nr 11, s. 26–31; nr 12, s. 21–25

1996

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 13.05.1994 r., I PZP 23/94, „Przegląd Sądowy” nr 2, s. 77–80

Orzecznictwo sądowe, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”, nr 1, s. 28–32; nr 2, s. 28–32; nr 3, s. 21–24; nr 4, s. 25–27; nr 5, s. 28–31; nr 6, s. 23–27; nr 7–8, s. 37–40; nr 9, s. 23–27; nr 10, s. 18–22; nr 11, s. 24–27; nr 12, s. 21–23

1997

Komentarz do art. 44–55³ [mienie], wprowadzenie przed art. 140, komentarz do art. 140–231 [własność], komentarz do art. 336–352 [posiadanie] [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, red. K. Pietrzykowski, C.H. Beck (wydanie 1), s. 106–132, s. 293–415, s. 532–549

Prawo spadkowe, C.H. Beck (wydanie 1), stron XVI + 198

Orzecznictwo sądowe, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”, nr 1, s. 20–24; nr 2, s. 26–31; nr 3, s. 20–23; nr 4, s. 21–25; nr 5, s. 25–27; nr 6, s. 17–21; nr 7–8, s. 42–47; nr 9, s. 15–17; nr 10, s. 19–22; nr 11, s. 20–23; nr 12, s. 18–23

1998

Komentarz do art. 908–916 [dożywocie], komentarz do art. 917–918 [ugoda] [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. II, red. K. Pietrzykowski, C.H. Beck (wydanie 1), s. 582–592, s. 593–596

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	5
Pani Profesor Elżbieta Skowrońska-Bocian	9
Wykaz publikacji Profesor Elżbiety Skowrońskiej-Bocian	10
Uchwały, w których Profesor Elżbieta Skowrońska-Bocian była sprawozdawcą	23
Wyroki i postanowienia (opublikowane w OSNC lub OSNC-ZD), w których Profesor Elżbieta Skowrońska-Bocian była sprawozdawcą	30

CZĘŚĆ I **PROFESOR ELŻBIETA SKOWROŃSKA-BOCIAN** **JAKO PROFESOR I JAKO SĘDZIA**

STANISŁAWA KALUS Profesorem być	43
AGNIESZKA GOŁASZEWSKA Pani Profesor Elżbieta Skowrońska-Bocian	44
ZBIGNIEW STRUS, MONIKA STRUS-WOŁOS Wybór orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym Sędzią Sprawozdawcą była SSN Profesor Elżbieta Skowrońska-Bocian	46

CZĘŚĆ 2 **PRAWO PRYWATNE**

ROZDZIAŁ I **Horyzontalne zagadnienia prawa cywilnego**

LECH GARDOCKI O niektórych problemach na styku prawa karnego i cywilnego w polskim systemie prawnym	63
---	----

MAREK SAFJAN	
O wykładni prawa i autonomii pojęć uwag kilka	72

ROZDZIAŁ 2

Zagadnienia części ogólnej prawa cywilnego

JÓZEF FRĄCKOWIAK	
O potrzebie wyraźnego uregulowania statusu jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 33 ¹ k.c.	97

TERESA GRZESZAK, BEATA JANISZEWSKA	
Powrót do przyszłości. Refleksje o ochronie dóbr osobistych	108

JACEK GUDOWSKI	
Ubezwłasnowolnienie – relikw normatywny czy przejaw prawnego obskurantyzmu?	126

PAWEŁ SUSKI	
Nazwa fundacji	142

MICHAŁ WARCZIŃSKI	
Nadużycie zarzutu prekluzji	165

ŁUKASZ WĘGRZYŃSKI	
Ustalenie nieważności umowy kredytu frankowego	176

ROZDZIAŁ 3

Zagadnienia prawa rzeczowego

IGOR BARANOWSKI	
Częściowe zniesienie współwłasności	199

BOGUDAR KORDASIEWICZ	
O zakresie ingerencji Państwa w nabywanie prawa własności nieruchomości przez cudzoziemców	215

MARCIN OLECHOWSKI	
Kilka uwag o własności pieniądza	242

ŁUKASZ ŹELECHOWSKI	
Eksploatacja mas powietrza w energetyce wiatrowej a zagadnienie pobierania pożytków naturalnych gruntu	259

ROZDZIAŁ 4
Zagadnienia prawa zobowiązań

WITOLD BORYSIAK Dobra prawnie chronione w prawie deliktów	285
ADAM BRZOZOWSKI, WOJCIECH J. KOCOT Odpowiedzialność kontraktowa finansującego leasingodawcy w razie niewykonania bądź nienależytego wykonania umowy sprzedaży przez sprzedawcę. Zagadnienia wybrane	313
ANTONI GÓRSKI Czy tzw. decyzja lokalowa może być źródłem szkody poniesionej przez byłego właściciela gruntów warszawskich (Uwagi na marginesie wyroku SN z 15.06.2018 r., I CSK 443/17)	327
JĘDRZEJ M. KONDEK Wybrane zagadnienia wykładni art. 417 ² Kodeksu cywilnego	337
DARIA KRZYŻANOWSKA Kwalifikacja prawna umowy „Zaprojektuj i wybuduj”	355
MAŁGORZATA PYZIAK-SZAFNICKA Kilka uwag o granicach czasowych odpowiedzialności kontraktowej	372
PRZEMYSŁAW SOBOLEWSKI Kompensacja szkody spowodowanej czasową utratą możliwości korzystania z pojazdu	388
ANDRZEJ WACH Prawna ochrona integralności rozgrywek sportowych	409
TADEUSZ WIŚNIEWSKI Skuteczność w postępowaniu cywilnym zarzutu prawa zatrzymania z punktu widzenia dobrej lub złej wiary retencjonisty	423
EWA WOJTASZEK-MIK Ciężar dowodu w prawie umów konsumenckich – w poszukiwaniu równowagi	435

ROZDZIAŁ 5
Zagadnienia prawa rodzinnego

MACIEJ DOMAŃSKI Zadania sądu opiekuńczego w ustawie o leczeniu niepłodności	455
WOJCIECH GONET Problematyka przesunięć majątkowych pomiędzy małżonkami. Wybrane zagadnienia	482
BOGUSŁAW LACKOROŃSKI Wyłączenie zarządu rodziców przedmiotami przypadającymi dziecku z tytułu darowizny lub testamentu	499
PAWEŁ KSIĘŻAK System autonomiczny (AI) jako przedmiot wspólnego gospodarstwa domowego	523
PIOTR MOSTOWIK Załatwienie sprawy administracyjnej dziecka pod zagraniczną pieczę osób tej samej płci w orzecznictwie NSA, ETPC i TSUE	538
ROBERT STEFANICKI Skutek czynności prawnej dokonanej przez jednego małżonka bez wymaganej zgody drugiego małżonka (uwagi na tle wyroku SN z 4.04.2019 r., III CSK 146/17)	556
JACEK WIERCIAŃSKI Uwagi o opiniowaniu przez psychologów w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej	567

ROZDZIAŁ 6
Zagadnienia prawa spadkowego

MAŁGORZATA BARZYCKA-BANASZCZYK, ZBIGNIEW BANASZCZYK Sukcesja praw i obowiązków po zmarłym pracowniku	587
LESZEK BOSEK Między obiektywnym porządkiem wartości a autonomią prawa cywilnego – konstytucyjne aspekty niegodności dziedziczenia	602
HELENA CIEPŁA Zapis windykacyjny jako nowy rodzaj rozrządzenia testamentowego	617

ANDRZEJ GRAD	
Odpowiedzialność spadkobiercy uprawnionego do zachowku za zapisy i polecenia	628
MARCIN KRAJEWSKI	
Posłużenie się inną osobą przy odwołaniu testamentu	646
DOROTA KREKORA-ZAJĄC	
Dopuszczalność polecenia dotyczącego pochówku i innego dysponowania zwłokami	663
ANDRZEJ MĄCZYŃSKI	
Sytuacja prawna osób mieszkających wspólnie ze spadkodawcą w świetle art. 923 k.c.	674
KONRAD OSAJDA	
Ogół praw i obowiązków współnika spółki osobowej jako przedmiot zapisu windykacyjnego	689
JERZY PISULIŃSKI	
Skutki bezskutecznego wydziedziczenia	718
MAŁGORZATA REJMER	
Wpływ roszczenia o zachówek na skuteczność sukcesji przedsiębiorstwa	726
EWA STAWICKA	
Zakończenie funkcji wykonawcy testamentu – wybrane problemy na tle praktycznym	741
JAROSŁAW TURŁUKOWSKI	
Rosyjska fundacja spadkowa a mechanizm dziedziczenia	756
MARIA ZABŁOCKA	
Kilka słów o „polityce” i prawie spadkowym	771
FRYDERYK ZOLL, WOJCIECH BAŃCZYK	
Uproszczenie wykazania nabycia spadku na tle prawa niemieckiego oraz rozporządzenia 650/2012	781

ROZDZIAŁ 7
Zagadnienia prawa handlowego

JACEK KRAUSS Udzielanie prokury (lub pełnomocnictw) członkom zarządu spółki kapitałowej (wspólnikom uprawnionym do reprezentacji w handlowych spółkach osobowych)	809
MARTA LITWIŃSKA-WERNER Kilka uwag o powstaniu zobowiązania wekslowego i o jego istocie	828
MAŁGORZATA MODRZEJEWSKA Mechanizmy perswazyjne stosowane w reklamie – zagadnienia wybrane	847
ANNA ZWOLIŃSKA-DOBOSZYŃSKA Umowa o prowadzenie rejestru akcjonariuszy dla spółki akcyjnej i komandytowo-akcyjnej, uwagi ogólne	862

ROZDZIAŁ 8
Zagadnienia prawa autorskiego i praw pokrewnych

JAN BŁESZYŃSKI, MICHAŁ BŁESZYŃSKI Znaczenie pojęcia operatora sieci kablowej w ujęciu art. 21 ¹ ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych	911
AGNIESZKA SZTOLDMAN Stopień winy naruszcyciela a roszczenia pieniężne w prawie własności intelektualnej	941

CZĘŚĆ 3
PRAWO SĄDOWE I PROCESOWE

AGNIESZKA GOŁASZEWSKA Prawo UE a postępowanie nakazowe oraz przepisy ustawy – Prawo wekslowe. Wykonanie wyroków TSUE: z 13.09.2018 r., C-176/17, Profi Credit (I) oraz z 7.11.2019 r., C-419/18 i C-483/18, Profi Credit (II)	973
ANDRZEJ GRZEGORZ HARLA Tytuł wstępny Kodeksu postępowania cywilnego – kilka refleksji ogólnych	989

Spis treści

MICHAŁ KŁOS

Wpływ nowelizacji dokonanej ustawą z 4.07.2019 r. na tok postępowania
nieprocesowego – wybrane zagadnienia 1021

KATARZYNA MICHAŁOWSKA

Kodeksy etyki orzeczników jako element nowego modelu rozstrzygania
sporów inwestycyjnych 1040

PIOTR RYLSKI

Osoba wskazana we wniosku o wszczęcie postępowania jako uczestnik
postępowania nieprocesowego 1059

Publikacja została dofinansowana przez
Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez
Kancelarię Sołtysiński Kawecki & Szlęzak

Wydanie publikacji zostało dofinansowane
przez Fundację R&D Hub

Recenzenci

Ks. prof. dr hab. Franciszek Longchamps de Bériér
Dr hab. Wojciech Machała

Wydawca

Joanna Dzwonnik

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Violet Design

Projekt graficzny okładki

Wojtek Janikowski

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8246-918-9

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

Księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Zadanie jest finansowane ze środków otrzymanych z NIW-CRSO
w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO

